

ARKITEKTUR OG BYPLANLEGGING GJENNOM 300 ÅR

NEDRE TYHOLMEN & TEATERPLASSEN

1964

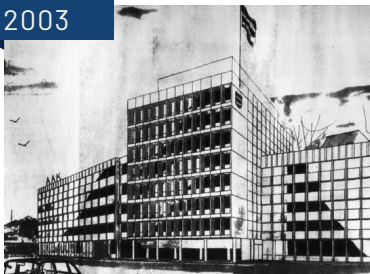
Tyholmen med Otterslands lager og Steinkaia 1964. Foto: Brun, Jac. 1964. Tyholmen, Arendal. nb.no/URN:NBN:no-nb-digifoto_20170601_00174_NB_MIT_GNR_11150

2023

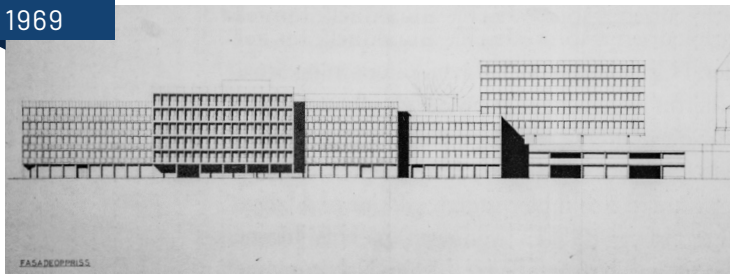
Tyholmen hotell og Hotellkaia/Steinkaia sett fra sjøen i 2023. Foto: Mona Hauglid

2003

Forslag til nytt FN bygg på oppdrag fra GRID. Bygger videre på Hans Thornes tegninger til Kraftverksbygget i 1966. Arkitekter: Arkitektkontoret Kjell Jensen 2003. Kilde: Agderposten.

1969

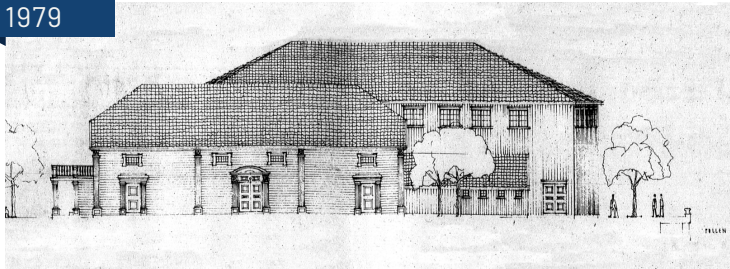
Ugland & Thornes fylkeshus ved Teaterplassen. 1969. Artikkel: Arendal - Planenes by av Haagen S. N. Poppe, i Arendal historielag 2020, «sånn var det».

1950-53

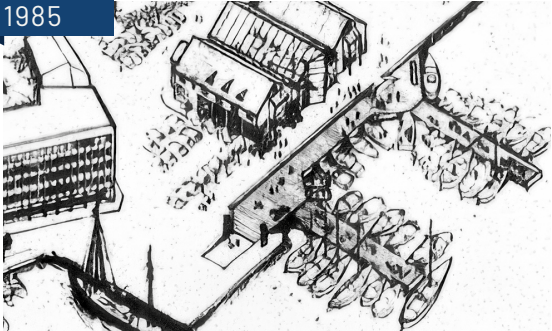
Arendals teater (comediehuset) fotografert på 1950-tallet, før det ble revet ned. Foto: Einar Fiane, 1950-53. AAA-PA-2751.L1.01. CC BY-SA. Aust-Agder museum & arkiv, KUBEN.

1979

Comediehuset Ugland & Thornes foreslåtte teaterrombygging av Otterslands lager, med en rekonstruksjon av Comediehuset i front. 1979 Arkitekter: Arkitektkontoret Kjell Jensen (Drange & Aanensen). Digitalisert: Mona Hauglid.

1985

Forslag til utbygging av Steinkaia med prosjekt Sjøhuset. Det skulle i utgangspunktet inneholde utstillingshall, småleiligheter, restaurant og turistfasiliteter, samt småbåthavn. Fremmet av Arendal Jaycoes (sammen med Reisetrafikklaget, Næringslivets kontaktforum). Planene presenteres første gang i 1985. Arkitekter: Drange & Aanensen.

«Nå har vi også fått tid til å tenke oss om, - når det gjelder Nedre Tyholmen. Hvorfor ikke flytte HELE RUKKELET ut til Spornes? Der er det plass nok til alt sammen. I stedet for å anlegge flyplass der, kan man nok med hell få plassert et miljø. Vi ser heller ikke bort fra at klientellet på Odd's kafe ville ha godt av litt havfrisk bris»

- anonym mening i news i dag, Agderposten 12.01.1973

Tyholmen er bydelen med den eldste bebyggelsen i Arendal sentrum. Den viser et tverrsnitt av byens bygningsmessige og sosiale struktur gjennom 300 år. Nedre Tyholmen består hovedsakelig av større bygninger som tilhørte det øvre sjikt av befolkningen. 1950-årene satte sitt tydelige preg på nedre Tyholmen, kanalen mellom Friholmen og Tyholmen ble gjenfylt, Comediehuset ble revet i 1953 til massive protester, Saga Kino og Otterslands lager bygget i 1954.

Comediehuset lå midt på teaterplassen. Det var opprinnelig et lite skjær med en sjøbod som senere ble bolig, så gjestgiveri og «billjardstue» med spesielt dårlig rykte. I 1796 ble «Det forenede Dramatiske Selskab» stiftet og huset kjøpt i 1810, ombygget og tatt i bruk som teater.

Phønix hotell ble bygget etter at presteboligen som lå på tomten brant i 1886 og etter gjeldende reguleringsplan med kvartalsstruktur. Bygget har samme stil som bebyggelsen i murhuskvartalene innenfor Pollen. På 50-60-tallet ble Phønix hotell utvidet og bygget om, sammen med «Statens hus» og Aust-Agder Kraftverksbygning gav disse en ny skala til området.

Fylkeskommunen som forvaltningsnivå ble på midten av 1900 tallet styrket, og i 1968 var eget administrasjonsbygg for fylkets institusjoner et sterkt ønske. Arendal ønsket å tilby areal innenfor kommunen. Teaterplassen ble foreslått som et saneringsområde for etablering av nytt fylkeshus med opptil 9 etasjer. Ugland & Thorne tegnet første forslag i 1969, før man innså at tomten ble for liten.

Byen manglet kulturhus og det har vært flere ulike forslag til plassering. I 1979 tegnet duoen et forslag for ombygging av Otterslands lager til teater og kulturhus. Tanken var at fylkeskonservator Ulf Hamrans forslag året før om rekonstruksjon av Comediehuset skulle inkluderes som del av planene. Etter flere forskjellige prosjekter for turistanlegg, utstillingshall, leiligheter og hotellutbygging på Steinkaia ved Teaterplassen fikk vi Tyholmen hotell som åpnet i 1988.

I 2002 fikk Grid utarbeidet flere forslag fra blant andre Arkitektkontoret Kjell Jensen og arkitekt Bjørn Barexstein. til Nytt FN-bygg med utgangspunkt i den gamle Kraftverksbygningen med utvidelse. I 2006 stod et ombygd bygg ferdig.

I 2007 sto nytt tilbygg til hotellet ferdig mot protester blant annet fra «Tyholmens venner» om at tilbygget ville stenge siste utsikt til sjøen og Galtesund fra teaterplassen.

Teaterplassen, parken er bevart, men i mange år var den et lite hyggelig sted å ferdes. Det er først i senere år at parken igjen er blitt et møtested med aktiviteter og uteservering.